

ISSN 2587-3806

9 772587 380004 >

2018

No 1

REVISTĂ ȘTIINȚIFICĂ ' PROGRESIVĂ

REVISTA ȘTIINȚIFICĂ PROGRESIVĂ

Întemeiat în a.2018

16+

№ 1

2018

Jurnalul științific
trimestrială

Fondator - P.P. Revista «Jurnalul Umanitar Modern» S.R.L.

Redactor șef

Osadchenko Inna Ivanovna, doctor în științe pedagogice, profesor

Redactor șef adjunct:

Abbasova Kazâlghiuli Iasin, doctor în Științe filosofice, profesor

Ahaev Andrei Vasilievici, doctor în științe pedagogice, profesor

Bakalova Zinaida Nicolaevna, doctor în științe filologice, profesor

Biliciak Vasillii Stepanovici, doctor în științe economice, profesor

Ivanov Georgy Petkov, docent în științe pedagogice, profesor

Krasici Daniela Kostadinovici, doctor, profesor

Miklyaeva Anastasia Vladimirovna, doctor în științe psihologice, profesor asociat

Mirovskaya Mariola, doctor

Sergeyko Svetlana Antonovna, candidat în științe pedagogice, profesor asociat

Sharipov Faridun Fayzullaevici, doctor în științe pedagogice, profesor

Vaskovskaya Galina Alexeevna, doctor în științe pedagogice, profesor

Ziyadin Sayabek Tattibekovich, doctor în științe economice, profesor

Personalul editorial:

Demchenko Irina Ivanovna, doctor în științe pedagogice, profesor

Gabinski Alla Alexeyevna, candidat în științe filosofice

Gadzhalova-Levterova Dora Stoilova, doctor în științe pedagogice, profesor

Gotlib Anna Semenovna, doctor în științe sociale, profesor

Ibatova Aigul Zufarovna, candidat în științe pedagogice, docent

Ivanova Elena Nicolaevna, doctor în științe pedagogice, profesor

Kobernik Alexander Mikhailovich, doctor în științe pedagogice, profesor

Kurilova Anastasia Alexandrovna, doctor în științe economice, profesor

Maksimuk Larisa Mihailovna, candidat în științe pedagogice, profesor asociat

Mamychev Alexey Iurievich, doctor în științe politice, profesor asociat

Nesteryak Iuri Vasilievich, doctor în știință în administrație publică, docent

Panaedova Galina Ivanovna, doctor în științe economice, profesor

Rayman Joseph, doctor în științe umaniste în domeniul pedagogiei

Rodionov Mihail Alexeevici, doctor în științe pedagogice, profesor

Rosenberg Genadiy Samuilovich, membru corespondent al Academiei Ruse

de Științe, profesor

Tarantei Larisa Mihailovna, candidat în științe pedagogice, profesor asociat

Vasilev Veselin Kostov, doctor în științe psihologice, profesor

Zhatkin Dmitry Nicolaevici, doctor în științe filologice, profesor

Secretar executiv

Poltarețkii Miroslav Leonidovici

Aspect computerizat:
Vaganov Nikolai Victorovici

Redactor tehnic:
Traci Andrey Vladimirovici

Adresa editorială, fondatorului,
redacției și fondatorului P.P. Revista
«Jurnalul Umanitar Modern» S.R.L.:
MD-2024, Republica Moldova, mun.
Chișinău, str. Andrei Doga, 27, ap.64
Tel.: +359895612046
E-mail: balka@abv.com
Site-ul: <https://balkan-sci-review.com/>

Semnat la presă 29.10.2018.
Editat în 30.10.2018.
Formatul 60x84 1/8.
Imprimare operativă.
Condiționat foaie imprimată 6,12.
Tiraj - 50 екз. Comanda 5-21-02.

Tipografie S.R.L. "Fabrica Disa" MD-2072,
Republica Moldova, mun. Chișinău, sec.
Botanica, str. Valea Crucii, 9/2 sc.1, ap.4

Preț liber

INFORMAȚII DESPRE MEMBRII COMITETULUI DE REDACȚIE

Redactor șef

Osadchenko Inna Ivanovna , doctor în științe pedagogice, profesor, profesor la catedra de pedagogie și management al educației
(Universitatea Pedagogică de Stat Uman, Uman, Ucraina)

Redactor șef adjunct:

Abbasova Kazâlghiuli Iasin, doctor în Științe filosofice, profesor, decan adjunct al facultății de Științe Sociale și psihologie

(Universității de Stat din Baku, Baku, Azerbaidjan)

Ahaev Andrei Vasilievici, doctor în științe pedagogice, profesor

(Centru de Parteneriat Internațional Ust-Kamenogorsk, Kazahstan)

Bakalova Zinaida Nicolaevna, doctor în științe filologice, profesor, profesor la catedra “Limba rusă, cultura vorbirii și metodologia predării”

(Universitatea de Stat social pedagogică din Samara, Samara, Rusia)

Biliciak Vasili Stepanovici, doctor în științe economice, profesor, Onorată Personalitate în științe al Federației Ruse, profesor la catedra de Microeconomie

(Universitatea Warmian-Masuriană, Olsztyn, Polonia)

Ivanov Georgy Petkov, docent în științe pedagogice, profesor, șef de “Calitate și acreditate”

(Universitatea Tracică, Stara Zagara, Bulgaria)

Krasici Daniela Kostadinovici, doctor, profesor, vicedecan al Facultății de Învățământ

(Universitatea din Belgrad, Belgrad, Serbia)

Miklyaeva Anastasia Vladimirovna, doctor în științe psihologice, profesor asociat (docent), profesor la departamentul de Psihologie Umană

(Universitatea de Stat Pedagogică Rusia, Sankt-Petersburg, Rusia)

Mirovskaya Mariola, doctor, director

(Universității de Științe ale Naturii, Czestochowa, Polonia)

Sergeyko Svetlana Antonovna, candidat în științe pedagogice, profesor asociat (docent), rector

(Institutul Regional pentru Dezvoltare Educațională Grodno, Grodno, Belorusia)

Sharipov Faridun Fayzullaevici, doctor în științe pedagogice, profesor, șef la catedra de pedagogie universitară

(Universitatea Națională Tadjikă, Dushanbe, Tadjikistan)

Vaskovskaya Galina Alexeevna, doctor în științe pedagogice, profesor, șef laborator “Didactica”

(Institutul Pedagogic al Academiei Naționale în Științe Pedagogice al Ucrainei, Kiev, Ucraina)

Ziyadin Sayabek Tattibekovich, doctor în științe economice, profesor, Director al Centrului de Cercetări Economice

(Universitatea Națională Kazahstan, Alma-Ata, Kazahstan)

Personalul editorial:

Demchenko Irina Ivanovna, doctor în științe pedagogice, profesor

(Universitatea Pedagogică de Stat din Uman, Uman, Ucraina)

Gabinski Alla Alexeyevna, candidat în științe filosofice, șef catedră în sprijin psihologic și pedagogic al educației

(Institutul Regional pentru Dezvoltare Educațională Grodno, Grodno, Belorusia)

Gadzhalova-Levtterova Dora Stoilova, doctor în științe pedagogice, profesor

(Universitatea din Plovdiv, Plovdiv, Bulgaria)

Gotlib Anna Semenovna, doctor în științe sociale, profesor la catedra “Metodologia cercetarilor sociologice și de marketing”

(Universitatea de Stat din Samara, Samara, Rusia)

Ibatova Aigul Zufarovna, candidat în științe pedagogice, docent, docent la catedra “Științe și umanități”

(Universitatea Tyumen, Surgut, Rusia)

Ivanova Elena Nicolaevna, doctor în științe pedagogice, profesor, șef Departament de discipline matematice naturale

(Universitatea Națională Pedagogică Harkov, Harkov, Ucraina)

Kobernik Alexander Mikhailovich, doctor în științe pedagogice, profesor, profesor la catedra de pedagogie și management educațional

(Universitatea Pedagogică de Stat Uman, Uman, Ucraina)

Kurilova Anastasia Alexandrovna, doctor în științe economice, profesor, șef de Departament “Finanțe și credit”

(Universitatea de Stat Toliagtti, Toliagtti, Rusia)

Maksimuk Larisa Mihailovna, candidat în științe pedagogice, profesor asociat (docent) Departamentul de limbi straine

(Universitatea de Stat din Brest, Brest, Belorusia)

Mamychev Alexey Iurievich, doctor în științe politice, profesor asociat (docent), șef departament “Teoria și istoria dreptului rus și străin”

(Universitatea de Stat de Economie și Servicii din Vladivostok, Vladivostok, Rusia)

Nesteryak Iuri Vasilievich, doctor în știință în administrație publică, docent,

(Universitatea Națională de Aviație, Kiev, Ucraina)

Panaedova Galina Ivanovna, doctor în științe economice, profesor, profesor la catedra “Politică fiscală și vamală”

(Universitatea Federală din Caucazul de Nord, Stavropol, Rusia)

Rayman Joseph, doctor în științe umaniste în domeniul pedagogiei

(Universitatea Rzeszow, Ternobzhege, Polonia)

Rodionov Mihail Alexeevici, doctor în științe pedagogice, profesor, șef departament “Informatică și metodologie de predare a informaticii și matematicii”

(Universitatea de Stat Penza, Penza, Rusia)

Rosenberg Genadiy Samuilovich, membru corespondent al Academiei Ruse de Științe, profesor

(Institutului de Ecologie din Bazinul Volga al Academiei Ruse de Științe, Toliagtti, Rusia)

Tarantei Larisa Mihailovna, candidat în științe pedagogice, profesor asociat (docent), decan

(Institutul Regional pentru Dezvoltare Educațională Grodno, Grodno, Belorusia)

Vasilev Veselin Kostov, doctor în științe psihologice, profesor

(Universitatea din Plovdiv, Plovdiv, Bulgaria)

Zhatkin Dmitry Nicolaevici, doctor în științe filologice, profesor, șeful Departamentului de traducere și traducere

(Universitatea Tehnologică de Stat Penza, Penza, Rusia)

CONTENT

pedagogical sciences

REMOTE EDUCATION OF ADULTS AS ONE OF THE WAYS TO SOLVE THE NEGATIVE CONSEQUENCES OF MILITARY CONFLICT
Boiarska-Khomenko Anna Volodymyrivna.....5

REQUIREMENTS FOR FUTURE REHABILITATION SPECIALISTS IN THE PROFESSIONAL ACTIVITY
Cherednyk Anna Anatoliivna.....9

RESOURCING OF THE HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION AS AN OBJECT OF MANAGEMENT
Kosynska Olena Anatoliivna, Durmanenko Yevheniia Arystarkhivna.....16

PROFESSIONAL READINESS OF A FOREIGN LANGUAGE TEACHER FOR THE DEVELOPMENT OF STUDENTS’ CRITICAL THINKING AT THE LESSON
Ilehuk Iryna Yuriivna.....19

THE PROGRAM OF IMPLEMENTATION OF THE PEDAGOGICAL SYSTEM RESULTS OF ORIENTED PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE ECONOMISTS: OBJECTIVE, TASK, STAGES OF ORGANIZATION OF RESEARCH-EXPERIMENTAL WORK
Kirdan Oleksandr Petrovich.....23

RESEARCH RESULTS FORMATIONS OF AESTHETIC CULTURE OF FUTURE UKRAINIAN LANGUAGE AND LITERATURE TEACHERS IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING
Papushina Valentyna Antonivna.....28

FACTORS OF FORMATION OF FUTURE FINE ARTS EXPERTS’ MAIN PRINCIPLES OF ARTISTIC MASTERY
Pichkur Nikolai Alexandrovich, Gordash Andrey Nikolaevich.....31

COORDINATES FOR FORMING A PROFESSIONAL POSITION OF A FUTURE TEACHER: A VALUABLE AND SIGNIFICANT ATTITUDE TO A PROFESSION
Prima Dmitry Anatoliyovych.....35

THE DIDACTIC SYSTEM OF CREATING SOCIAL COMPETENCES: THE ESSENCE, STRUCTURE, FEATURES AND IMPLEMENTATION
Zhukova Oksana Aleksandrovna.....38

economic sciences

TO QUESTION CONTEMPORARY APPROACHES TO THE FORMATION OF A SINGLE MARKET FOR AUDIT SERVICES
Vasilchuk Olga Ivanovna, Mihalinec Natalia Olegovna, Schneider Viktor Viktorovich.....42

**FEATURES OF RENDERING RELATED AND OTHER ASSOCIATED
SERVICES AUDITING**

Yushkova Svetlana Dmitrievna, Shyroyan Artyom Garnikovich.....46

UDC 378

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ ЯК ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ ПОДОЛАННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ

© 2018

Боярська-Хоменко Анна Володимирівна, кандидат педагогічних наук, докторант кафедри початкової, дошкільної та професійної освіти

*Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
(61002, Україна, м. Харків, вул. Алчевських, 29, e-mail: annaboyarskahomenko@gmail.com)*

Анотація. Сучасне українське суспільство переживає глибоку соціальну кризу, причиною якої став військовий конфлікт на Сході України. Дорослі люди, котрі втекли від військових дій, втратили роботу та відповідно матеріальний дохід. Колишні військовослужбовці, які отримали травми нині стали не конкурентоздатними на сучасному ринку праці. Ці категорії дорослих мають гостру потребу в удосконаленні своїх знань та компетентностей для того щоб отримати гідне робоче місце та високу заробітну плату. Розвиток дистанційної освіти дорослих в Україні забезпечить подолання негативного впливу військового конфлікту на рівень освіти дорослих українців та на їх конкурентоздатність на сучасному ринку праці. Дистанційне навчання може задовольнити потреби вимушених переселенців та колишніх військових в удосконаленні професійних умінь та навичок, в отриманні певного рівня освіти. Ми пропонуємо такі шляхи розвитку дистанційної освіти в Україні: законодавче урегулювання та чітке нормативно-правове забезпечення; створення державного органу контролю та перевірки; розробка стандартів якості дистанційного навчання; виокремлення напрямів дистанційної освіти (академічне дистанційне навчання – здобуття освітнього рівня бакалавра чи магістра у дистанційному форматі, субакадемічне дистанційне навчання – підвищення рівня освіти, який був здобутий раніше, дистанційне навчання особистісного розвитку – навчання з метою отримання нових чи удосконалення набутих раніше знань, умінь та навичок за вузьким професійним напрямом або у якості хобі); розробка дистанційних освітніх програм та навчальних курсів з різноманітних напрямів з метою забезпечення можливості підвищення кваліфікації чи перекваліфікації; удосконалення певних видів компетенцій (цифрової, мовної, економічної, валеологічної, культурної); забезпечення ефективного моніторингу успішності у процесі дистанційного навчання у формі дистанційного письмового іспиту, тестування через електронну дистанційну систему або в усній формі під час очної присутності здобувача в навчальному закладі; кваліфікований інформаційний супровід здобувачів освіти шляхом створення єдиного онлайн-ресурсу, який охоплюватиме усі заклади дистанційної освіти.

Ключові слова: дистанційна освіта, військовий конфлікт, освіта дорослих, вимушені переселенці, колишні військовослужбовці, освітні потреби, професійна компетентність.

REMOTE EDUCATION OF ADULTS AS ONE OF THE WAYS TO SOLVE THE NEGATIVE CONSEQUENCES OF MILITARY CONFLICT

© 2018

Boiarska-Khomenko Anna Volodymyrivna, PhD in Pedagogy, Doctoral Student of the Department of Elementary, Pre-school and Vocational education,

*H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University
61002, Ukraine, Kharkiv, Alchevskikh Str., 29, e-mail: annaboyarskahomenko@gmail.com*

Abstract. Modern Ukrainian society is experiencing a deep social crisis. The cause of this crisis is the military conflict in eastern Ukraine. Many adults were forced to flee from hostilities, lost their jobs and material income. Ex-servicemen who have been injured have become not competitive in today's job market. These categories of adults are in dire need of improving their knowledge and competencies. They need it to get a decent job and high pay. The development of adult education in Ukraine will overcome the negative effects of the military conflict and will have a positive impact on the competitiveness of Ukrainians in today's labor market. Distance learning can meet the needs of internally displaced persons and ex-military to improve their professional skills and attain a certain level of education. We offer the following ways of developing distance education in Ukraine: legislative regulation and clear regulatory support; establishment of a state institution of control and verification; development of quality standards for distance learning; separation of directions of distance education (academic distance learning – Bachelor's or Master's degrees in distance learning; subacademic distance learning – previously acquired education; personal development distance learning – learning to acquire new or improving previously acquired knowledge, skills and competences or as a hobby); development of distance education programs and training courses in various fields to provide for the possibility of advanced training or retraining, improvement of certain types of competences (digital, linguistic, economic, valeological, cultural); ensuring effective monitoring of success in the distance learning process (in the form of a distance written examination, testing via an electronic remote system or verbally in the presence of the applicant in the educational establishment); qualified information support for education seekers through the creation of a single online resource covering all distance education institutions.

Keywords: distance education, military conflict, adult education, internally displaced persons, former servicemen, educational needs, professional competence.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасне українське суспільство переживає глибоку соціальну кризу, причиною якої став військовий конфлікт на Сході нашої держави. Воєнні дії змусили мирних жителів кидати свої оселі, своє майно та тікати від війни на мирні території України. Унаслідок військового конфлікту велика кількість українських сімей залишились без даху над головою, дорослі українці втратили робочі місця, а діти змушені були перервати навчання.

Також у нашій країні збільшилась кількість військових, які через отримані у боях травми не можуть більше виконувати свої обов'язки.

Все це негативно відобразилось на рівні навчання та трудової діяльності дорослих українців, котрі були вимушені переселитись із зони конфлікту, а також колиш-

ніх військових, які через важкі травми не можуть повноцінно працювати.

Як наслідок, дорослі люди, котрі тікаючи від воєнних дій, втратили роботу та відповідно матеріальний дохід, нині відчувають гостру потребу в удосконаленні своїх знань та компетентностей для того щоб отримати гідну оплату своєї праці за новим місцем проживання. У свою чергу, колишні військовослужбовці не є конкурентоздатними на сучасному ринку праці.

Разом з тим, роботодавці прагнуть отримати офіційні документи, дипломи чи сертифікати, які підтверджують компетенції претендентів відповідно до національної рамки кваліфікацій. Але дорослі люди, які були вимушено переміщені із зони військового конфлікту та колишні військовослужбовці, здебільшого, не мають фінансової можливості навчатись у закладах формальної

освіти та відповідно отримати офіційне підтвердження своїх кваліфікацій.

Таким чином на сучасному етапі розвитку українського суспільства виникає гостра потреба у становленні та розвитку чіткої системи дистанційної й неформальної освіти, результати якої будуть офіційно підтверджені дипломами та сертифікатами державного зразка. Розвиток дистанційної та неформальної освіти дорослих є необхідною умовою для сталого розвитку України та українського суспільства.

Україна – молода держава з потужними освітніми та економічними ресурсами. Становлення нормативно-правової бази України актуалізувало процес розвитку системи багаторівневої безперервної педагогічної освіти [1]. Навчання впродовж життя проголошено в Україні як одна з ключових компетенцій сучасного світу знань [2].

У свою чергу дистанційне навчання починає активно завойовувати український освітній простір [3]. Дистанційне навчання дозволяє дорослим людям оптимально поєднувати професійний та особистий розвиток і не бути залежними від часу та місця навчання [4]. Курси дистанційного навчання відіграють в Україні важливу роль в освітній галузі. Сьогодні вони є невід'ємною складовою ринку освіти.

Закон України про освіту визнає дистанційне навчання як одну із основних форм здобуття освіти [5]. У даному Законі зазначено, що дистанційна форма здобуття освіти – це «індивідуалізований процес ... , який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» [5]. Також варто зауважити, що дистанційна освіта функціонує на основі сучасних психологічних, педагогічних, інформаційних та комунікаційних технологій [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких розглядалися аспекти цієї проблеми і на яких обґрунтовується автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В останні роки питання дистанційної освіти дорослих набули неабиякої популярності та актуальності.

Учені та педагоги вивчили низку аспектів щодо особливостей організації дистанційного навчання серед різних категорій дорослого населення. Зокрема, в роботі О. Огієнко «Дистанційна педагогічна освіта: зарубіжний та вітчизняний досвід» здійснено виклад теоретико-методичних засад дистанційної освіти, а також наведено порівняльну характеристику дистанційної освіти педагогів у провідних країнах світу та в Україні [6]. О. Самойленко розглянув моделі дистанційної освіти, а також визначив провідні етапи їхнього розвитку. Разом з тим наукове визначив провідні моделі дистанційного навчання, також об'єктивно вказав на їх недоліки та переваги, виокремив провідні принципи. На основі проведеного аналізу О. Самойленко описав дискусійні питання дистанційного навчання [7]. Команда науковців у складі Н. Мась, Н. Сторожук, Л. Ряба, Л. Солодєєва здійснили аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду використання дистанційного навчання в освіті та визначили його ефективність [8].

Разом з тим, варто зазначити, що особливості розвитку та впровадження дистанційного навчання дорослих з метою подолання негативних наслідків військового конфлікту не були предметом окремого наукового дослідження. У сучасних складних умовах розвитку української держави проблема згубного впливу військового конфлікту є надзвичайно гострою та актуальною.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є окреслення шляхів розвитку дистанційного навчання в Україні для подолання негативного впливу військового конфлікту на рівень освіти дорослого населення та його конкурентоздатність на ринку

праці.

Під час проведення дослідження використано загальнонаукові методи: індукція та дедукція, аналіз і синтез, аналогія, узагальнення, систематизація та класифікація – для формування понять дослідження, виявлення сутнісних характеристик дистанційної освіти, провідних аспектів розвитку дистанційного навчання в Україні. Методи прогнозування й моделювання використувувались з метою теоретичного пошуку шляхів розвитку дистанційної освіти дорослих та окреслення перспектив визнання навчання у дистанційній формі, як одного із шляхів мінімізації негативного впливу військового конфлікту на рівень освіти дорослих українців та їх конкурентоздатність на ринку праці.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Ураховуючи значний негативний вплив військового конфлікту на Сході України на розвиток освіти дорослих взагалі, та на розвиток дистанційної освіти зокрема, варто зазначити, що саме дистанційна освіта може виступати одним із ефективних методів популяризації освіти впродовж життя та освіти дорослих [2]. Завдяки розвитку дистанційного навчання дорослі українці отримують можливість удосконалювати власні професійні компетенції, здобувати знання у відповідності до розвитку сучасної науки та техніки, отримувати уміння та навички у нових методах певної професійної діяльності, а також задовольняти власні освітні потреби.

Варто зазначити, що на сучасному етапі розвитку дистанційна освіта в Україні потребує законодавчого урегулювання та чіткого нормативно-правового забезпечення. По-перше необхідно є розробка законодавства, яке б визначило основи дистанційного навчання, захищало б права учасників процесу дистанційної освіти, визначило чіткі норми навчального часу при якому навчання може вважатися дистанційним [9]. Законодавство щодо дистанційної освіти повинно регулювати договірну основу між учасниками та організаторами дистанційного навчання, стати правовою основою для процедури зарахування чи відрахування на освітні дистанційні курси.

Вважаємо за доцільне зазначити, що окрім затвердження нормативно-правової бази щодо дистанційної освіти дорослих необхідним є створення державного органу контролю та перевірки для забезпечення якості та прозорості системи дистанційної освіти – державне управління дистанційної освіти при Міністерстві освіти України. Такий державний орган повинен стати координуючим та контролюючим центром у галузі дистанційної освіти, діяти як установа із захисту прав всіх учасників дистанційного навчання, а також як інформаційний центр для учасників та організаторів дистанційної освіти [10].

Окремого розгляду потребують питання розробки стандартів якості дистанційного навчання. На наше переконання, питаннями визначення та урегулювання освітніх стандартів також повинно займатись державне управління дистанційної освіти. Освітні стандарти для навчальних курсів дистанційної форми повинні враховувати та розширювати стандарти для очної форми навчання [1]. Разом з тим державне управління дистанційної освіти повинно затверджувати курси дистанційного навчання, у свою чергу, курси, котрі не матимуть державного ліцензування не можуть викладатись у закладах освіти.

Вважаємо за доцільне зазначити, що з метою задоволення потреб людей, які зазнали негативних наслідків військового конфлікту варто визначити окремі напрями дистанційної освіти. Зокрема варто виділити такі напрями:

- академічне дистанційне навчання, яке передбачає здобуття освітнього рівня бакалавра чи магістра у дистанційному форматі. Система дистанційного академічного навчання повинна пропонувати широкий спектр спеціальностей, які мають бути затверджені дер-

жавним управлінням дистанційної освіти. Разом з тим, варто зазначити, що державне управління дистанційної освіти повинно визначити перелік спеціальностей, які не можуть здобуватись у дистанційному режимі, наприклад медичні спеціальності. У разі успішного засвоєння навчальної програми учасники дистанційного академічного навчання повинні отримувати диплом державного зразка.

- *субакадемічне дистанційне навчання* повинно пропонувати дорослим підвищення рівня освіти, який був здобутий раніше. Субакадемічне навчання покликано задовольняти потреби дорослих українців, які прагнуть удосконалити свої професійні компетенції з метою кар'єрного зростання чи отримання більш престижного та високооплачуваного робочого місця. Для зарахування на курси субакадемічного дистанційного навчання претенденти повинні мати диплом про вищу або професійну освіту, яку вони здобули раніше. Успішне завершення субакадемічного навчання передбачає отримання сертифікатів або посвідчень про оволодіння новими компетенціями, про підвищення професійної кваліфікації тощо.

- *дистанційне навчання особистісного розвитку* передбачає навчання з метою отримання нових чи удосконалення набутих раніше знань, умінь та навичок за вузьким професійним напрямом або у якості хобі. Цей напрям дистанційного навчання не повинен залежати від рівня освіти, здобутої раніше, він пропонує навчання за різними спеціальними курсами, які задовольняють здебільшого особисті, а не професійні потреби. Наприклад, до дистанційного навчання особистісного розвитку можна віднести курси спортивного чи літературного напрямку, курси у галузі духовних практик, комп'ютерних технологій, дизайну чи флористики, езотерики, раннього розвитку дітей тощо.

Успішне завершення курсу дистанційного навчання особистісного розвитку передбачає отримання сертифікатів про оволодіння новими знаннями, уміннями чи навичками.

На нашу думку, ці три напрями зможуть задовольнити особисті та професійні освітні потреби дорослих, які були вимушено переселені із зони військового конфлікту та колишніх військовослужбовців, які через отримані травми не можуть продовжувати військову службу. Ці категорії дорослого населення матимуть змогу обрати дистанційний освітній курс у відповідності до власних потреб, а у разі його успішного закінчення отримати документ державного зразка про підтвердження рівня освіти або оволодіння новими компетенціями.

Варто зазначити, що роботодавці в Україні ставлять до своїх працівників досить жорсткі вимоги щодо рівня володіння професійними компетенціями. Як наслідок, професійна підготовка та освіта дорослих набувають останнім часом все більшого значення, особливо для людей, котрі постраждали через загострення військового конфлікту. Виходячи з цього, заклади освіти України повинні задовольняти потреби дорослого населення в удосконаленні рівня освіти, яка була набута раніше, забезпечити можливість підвищення кваліфікації чи перекваліфікації, можливість удосконалити певні види компетенцій (цифрова, мовна, економічна, валеологічна, культурна тощо). Ця ідея може бути реалізована через залучення закладів вищої освіти до розробки нових дистанційних освітніх програм та навчальних курсів з різноманітних напрямів [10].

Окремої уваги потребують питання моніторингу успішності у процесі дистанційного навчання. На нашу думку він може здійснюватись у формі дистанційного письмового іспиту, у формі тестування через електронну дистанційну систему, а у разі потреби, в усній формі під час очної присутності здобувача в навчальному закладі [11].

У дистанційному навчанні оцінювання може бути як поточним так і підсумковим, що визначається в

залежності від напрямку дистанційного навчання та рівня освіти, який здобувається.

Вважаємо за необхідне звернути увагу на питання кваліфікованого супроводу здобувача освіти впродовж дистанційного навчання. Такий супровід повинен розпочинатись на етапі пошуку пропозицій щодо програм дистанційного навчання. Необхідним є створення єдиного онлайн-ресурсу, який охоплюватиме усі заклади дистанційної освіти. Такий онлайн-ресурс повинен бути створений державним управлінням дистанційної освіти. Через відкритий онлайн-ресурс повинна надаватись така інформація:

- перелік навчальних закладів та освітніх установ, котрі мають ліцензію на здійснення дистанційного навчання дорослих;
- перелік ліцензованих освітніх програм;
- докладне керівництво щодо вибору напрямку дистанційної освіти та особливостей навчання в дистанційному режимі;
- інструктаж для здобуття освіти в дистанційній формі.

Разом з тим, здобувачі повинні мати змогу за допомогою онлайн-сервісів знайти пропозиції щодо програм дистанційного навчання, обрати навчальний заклад, обрати зручні терміни навчання, бажану кваліфікацію та ступінь.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок цього напрямку. Таким чином, розвиток дистанційного навчання сприяє подоланню негативних наслідків військового конфлікту на рівень освіти дорослого населення, на конкурентоздатність дорослих українців на ринку праці, на якість життя вимушених переселенців та колишніх військовослужбовців. Ми визначили необхідні кроки та шляхи для розвитку дистанційного навчання в Україні: законодавче урегулювання та чітке нормативно-правове забезпечення, створення державного органу контролю та перевірки, розробка стандартів якості дистанційного навчання, вивчення напрямів дистанційної освіти (академічне дистанційне навчання, субакадемічне дистанційне навчання, дистанційне навчання особистісного розвитку), розробка дистанційних освітніх програм та навчальних курсів з різноманітних напрямів, забезпечення ефективного моніторингу успішності у процесі дистанційного навчання, кваліфікований інформаційний супровід здобувачів освіти.

Серед перспективних напрямів наукових досліджень у цьому напрямі є здійснення порівняльного дослідження щодо організації дистанційної освіти дорослих в провідних країнах світу та в Україні, розробка відповідного інформаційно-комунікаційного забезпечення, розробка методичного забезпечення дистанційної освіти дорослих.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. *Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні* /Нац. акад. пед. наук України; [редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), А. М. Гуржій (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови)]; за заг. ред. В. Г. Кременя. — Київ: Педагогічна думка, 2016. — 448 с.
2. Рідей Н.М., Кацєро О.К., Баишовий В.І. Концептуальні і стратегічні аспекти реформування системи вищої та післядипломної освіти для сталого розвитку. *Освіта впродовж життя: соціальні запити, сучасні виклики та пріоритети в реалізації*. Київ, 2018. с.4–14
3. Боярська-Хоменко А.В. Реалізація Україною програм ЮНЕСКО щодо освіти дорослих. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Умань: ВПЦ «Візаві», 2018. Вип.1. С. 27–36
4. *Дистанційна освіта*. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/distance-osvita> (дата звернення 10.07.2018)
5. *Про освіту: Закон України*. *Голос України*, 2017. № 178-179. С. 10–22.
6. Огієнко О.І. *Дистанційна педагогічна освіта: зарубіжний та вітчизняний досвід*. Київ, 2012. 75 с.
7. Самойленко О. М. *Моделі дистанційної освіти та основні етапи їх розвитку. Теорія і практика дистанційного навчання в післядипломній освіті*. Київ, ДВНЗ УМО НАПН. с. 122–130
8. Мась Н.М., Сторожук Н.А., Ряба Л.О., Солодєєва Л.В. *Аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду використання дистанційного*

навчання в освіті та його ефективність. Збірник наукових праць
Військового інституту Київського національного університету імені
Тараса Шевченка, 2013. Вип. 41. С. 183-190.

9. Gesetz zum Schutz der Teilnehmer am Fernunterricht. Електронний
ресурс. Режим доступу: <https://www.gesetze-im-internet.de/fernusg/>
(дата звернення 10.07.2018)

10. Ratgeber für fernunterricht und fernstudium. Köln : Staatliche
Zentralstelle für Fernunterricht (ZFU), 2018, 184 p.

11. Amtliches Mitteilungsblatt. Köln, 2017, 88 p.